

PLAÇA MAJOR

ANY XIII. Núm 36 revista de cultura i festa . federació colles de castelló. hivern/primavera 2008

CENTENARI DEL NAIXEMENT DE LLUÍS SALES BOLI

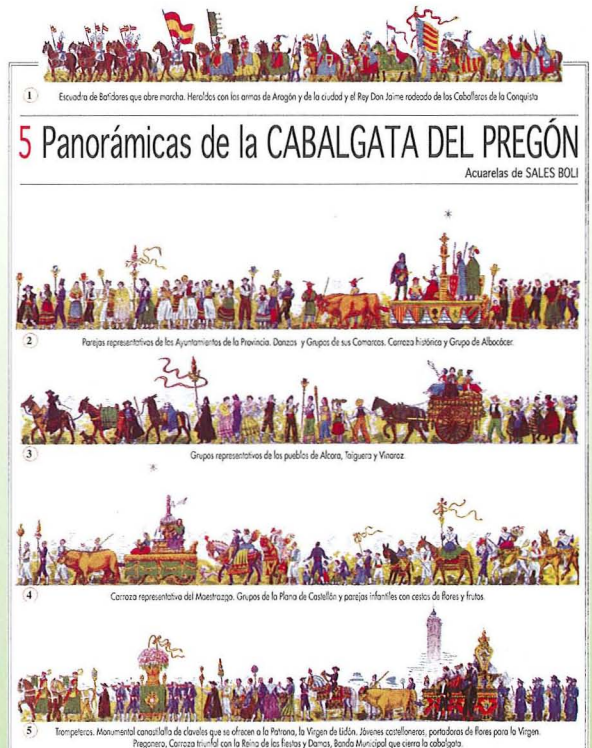
Lluís Sales Boli, signant de les Normes de Castelló del 32, pintor, il·lustrador i escriptor, enguany, celebrarem el centenari del seu naixement. Nascut el 13 de febrer del 1908, signa les Normes ben jove, als 24 anys, en la seua eclosió, any en que publicà la seua novel·la Fontrobada, com a membre de la Societat Castellonenca de Cultura.

Sales Boli va assolir la plenitud artística amb la seva màgia per a les miniatures, els dibuixos exquisits i, sobretot, com en la creació de pergamins on trobarem detalls espectaculars com els personatges mitològics del "Tombatossals", amb el Rei Barbut i la seua Colla, i amb estampes del Pregó que certament marcaren un inici, de la renovació d'unes festes que han perdurat fins els nostres dies. Formà part d'aquell grup de castellanencs enamorats de la seua terra que al voltant de la figura de Manuel Segarra Ribes va fer possible la renovació de les nostres festes pairals.

Desembre de 1981. Aquest mes de febrer es compliran 100 anys del naixement d'aquest miniaturista meravellós. El poble de Castelló li vol retre un merescut homenatge a aquest mag de la fascinació i del somni, que tant ens ha ajudat a mantenir el record de la nostra identitat. La societat civil, la gent de la festa, i al capdavant la Federació Colles de Castelló, amb el suport de l'Ajuntament de Castelló, Castelló Cultural, Generalitat Valenciana, Universitat Jaume I, Junta de Festes de Castelló i Autoritat Portuària de Castelló, farà possible aquest homenatge per tal de difondre la figura de l'artista Lluís Sales Boli entre els castellanencs del segle XXI.

Una exposició a la Llotja del Cànem del 13 de febrer a l'1 de març, publicació de la seua biografia i obra de Toni Gascó, Concert de la Banda Municipal, xerrada d'Enrique Segarra i de Vicent Pitarch, completaran una programació adequada i farà justícia a aquest castellanenc.

Joan Josep Trilles i Font

5 Panorámicas de la CABALGATA DEL PREGÓN

Acuarelas de SALES BOLI

SUMARI

- 1. Centenari de Lluís Sales Boli. J. Josep Trilles i Font
- 2. Dites i refranys
- 3. Crònica d'un èxit anunciat. José Juan Sidro
- 6. Als vint anys de la mort de Miquel Peris. Jordi Querol
- 8. Importància de les Normes de Castelló. Albert Sánchez-Pantoja
- 10. Informació Dolçaina i Tabal.
- 11. Vocavulgarí Coller: lletra "D". Toni Àguila i Fillol
- 12. Festa dels pal·liers. Manuel Carceller
- 13. Festes de carrer. Passat i present de Castelló.
- 14. Al voltant del nom de les colles: Colla Los Cisnes Informació. Un joguet és un somriure... Fèlix Franco
- 15. Xafardecolles: Notícies íntimes del món de les colles.
- 16. Índex Plaça Major de 19 a 32.
- 20. Magdalena 2008.
- 23. Imatges Magdalena 2007.
- 24. Centenari del naixement de Lluís Sales Boli.

HIVERN/PRIMAVERA 2008

DITES I REFRANYS

- L'hivern dona les cartes i la primavera fa el joc
- Novembre i febrer són marit i muller
- Una flor no fa estiu, ni dues primavera
- Aigua de març, herba als sembrats
- El sol de març porta refredats
- L'abril fa el pecat i el març és l'acusat
- Abril que abrejeja, primavera que fujeteja
- La lluna vella de març, no marxa sense glaç
- Març ventós i abril plujós, fan el maig florit i fermós

PLAÇA MAJOR

ANY XIII. Núm 36 revista de cultura i festa . federació colles de castelló. hivern/primavera 2008

Revista quadrimestral
Hivern/primavera 2008
Any XIII, número 36
Castelló de la Plana (Plana Alta)
Tiratge de 400 exemplars

President Joan Josep Trilles i Font

Director Albert Sánchez-Pantoja i Domínguez

Consell de redacció

Albert Sánchez-Pantoja	Fèlix Franco	Jesús López López
Joanjo Trilles	Jordi Querol	José Juan Sidro
José Manuel Millán	Manuel Carceller	Toni Àguila

Assessor lingüístic Albert Sánchez-Pantoja

Fotos Jesús López i arxiu de Joanjo Trilles

Dibuixos Belem Marmaneu Domingo

Idea de portada Xipell

Edita

Federació Colles de Castelló

Imprimeix

Gràfiques Color Imprès, S.L.U - Pol. Ind. Fadrell, Nau 75 - 12005 Castelló
Dip. Legal CS-80-96
ISSN 1695-5471

Presentació d'originals

Centre Municipal de Cultura
Carrer d'Antoni Maura, núm. 4 - 3r · 12001 Castelló

Nota

"Plaça Major" no es fa responsable de l'opinió dels seus col·laboradors en els treballs publicats, ni s'hi identifica necessàriament.

Amb el suport de la

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA I EDUCACIÓ

CENTENARI DEL NAIXEMENT DE LLUÍS SALES BOLI

Com a colofó al cicle cultural "Castelló Novembre Templar", el passat dissabte primer de desembre, els Templers de Castelló i amb la presència de l'alcalde de Castelló Alberto Fabra, del diputat de cultura Miguel Àngel Mulet, del Delegat de la Generalitat i Cavaller Templar Joaquim

Borràs i del també regidor de l'Ajuntament de Castelló Vicent Sales, van nomenar el polifacètic pintor castellanenc Lorenzo Ramírez com a Mestre Templar 2008 "Güido de Sellón", qui va rebre la capa blanca amb la creu roja octogonal de mans del Gran Mestre, Vicent Ballester.

Per Fèlix Franco

XIX Campionat Mundial de BOLI

Del 9 de febrer al 2 de març

magalibel grupo
www.magalibel.com

Magdalena 2008

PREMIS

- 1er MAGALIBEL PROMOCIONES
- 2on JUNTA DE FESTES DE CASTELLÓ
- 3er TROFEU PATRONAT D'ESPORTS
- 4rt TROFEU FEDERACIÓ DE COLLES
- TROFEUS CONLLOGA MATAPOLL

INSCRIPCIONS: CASA DE CULTURA (OF. JUNTA DE FESTES) I AL TEL.615088018 FINS AL DIVENDRES 8 DE FEBRER A LES 20:00 HORES. DESPRÉS DEL TANCAMENT D'INSCRIPCIONS ES FARÀ EL SORTEIG DELIMITATORI AL SALÓ D'ACTES DE LA CASA DE CULTURA L'ORDRE DE JOC DEL CAMPIONAT SANJONARÀ EN PISARRIRES A L'ANDANA DEL PASSEIG RIBALTA. A LES 10 HORES DEL DISSABTE 9 DE FEBRER DE 2008

BASES

- NO HI HA LÍMIT D'EDAT NI SEXE
- L'ÀRBITRE ES INAPEL·LABLE
- PROHIBIT AMOLLAR LA PALETA
- LLOC DE JOC: L'ANDANA DEL PASSEIG RIBALTA
- SISTEMA COPA
- EQUIPS DE QUATRE PERSONES I UN RESERVA
- EL PÚBLIC VAL PER "SURET"
- ES DETINDRÀ EL JOC NOMÉS AL CRIT D' "AUELA"
- MÉS DETALLS EN PROGRAMA DE MÀ

ORGANITZA PATROCINA COL·LABORA
CONLLOGA MATAPOLL magalibel EXCM. AJUNTAMENT DE CASTELLÓ
FEDERACIÓ DE COLLES JUNTA DE FESTES
EXCMA. DIPUTACIÓ PROVINCIAL

LA FILLA DEL REI BARBUT

CRÒNICA D'UN ÈXIT ANUNCIAT

Per José Juan Sidro Tirado
Vocal del Consell Municipal de Cultura

El divendres 14 de desembre va ser el gran dia. L'òpera bufa en tres actes "La filla del Rei Barbut" amb música de Matilde Salvador i llibre de Manuel Segarra, es feia de nou realitat 64 anys després de la seua estrena teatral en aquest mateix escenari, el Teatre Principal de Castelló, la nit del dimecres 31 de març de 1943.

Manuel Ribes Segarra

Entre la de l'any 43 representada en titelles, i la del 2007 que tot just ara ens aprestem a comentar, el 23 d'abril de 1982, 39 anys després de la seua estrena, va tornar a representar-se, amb un nou muntatge, amb un impuls renovat del poeta Miquel Peris, i implicació directa de Matilde Salvador, sota la direcció d'un animós i il·lusionat Antoni Porcar, plantejant-se la representació com a homenatge a l'autor del tex Manuel Segarra, que havia faltat el 1975. En aquella ocasió, com en aquesta d'ara, els personatges cobraven cos i ànima; ja no foren titelles, eren personatges vius, i encara que amb molts entrebancs i poc de pressupost, la representació va suposar tal i com va dir el director musical, el mestre Pérez Busquier en acabar l'obra "un desastre meravellós i entranyable" ...

La filla del Rey Barbut 1982

Ara, en complir-se els 25 anys de la seua darrera representació, va ser propòsit de Castelló Cultural, tornar a escenificar l'òpera en les condicions més adequades possibles. Per dur a termini la idea van establir-se vincles amb l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que celebrava tot just a la fi del 2007 el 75 aniversari de la signatura de les Normes de Castelló, amb la Conselleria de Cultura de la Generalitat Valenciana, amb l'Ajuntament i Diputació de Castelló, l'Institut Valencià de la Música, la Fundació Autor, la Universitat Jaume I, la Fundació Dávalos-Fletcher i la colla del Rei Barbut. Tots plegats van engegar el projecte que va prendre cos a l'involucrar un elenc vocal d'acreditades veus valencianes, una excepcional orquestra

i director i, a la més reconeguda i internacional de les companyies teatrals castellonenques, Xarxa Teatre.

La complexa labor tècnica i artística del muntatge operístic va anar prenent cos de mica en mica. Prompte els directors van veure que no hi havia de fer-se tan sols una recuperació històrica de l'obra, sinó anar molt més enllà d'una reestrena amb tecnologia actual, calia fer una proposta escènica adient al segle XXI, sense perdre gens ni mica el seu postulat pairal i que no deixara indiferent a ningú. Eixes eren les premisses, eixe el gran repte...

Ara, tot estava enllestit, i el dia era arribat. Des de molts dies abans de l'estrena, el teatre principal bullia d'activitat; la construcció escenogràfica, audiovisual i d'il·luminació, juntament amb els assajos d'actors i músics i l'arribada dels elements de maquillatge, perruqueria i vestuari, deixava pas a una vesprada de darrers retocs. Els directors escènics Leandre Escamilla i Manuel Vilanova, juntament amb els equips tècnics de la companyia i del propi teatre, eren conscients que estaven a punt de viure una experiència vital irreplicable.

Apropant-se l'hora de la reestrena, el públic anava acostant-se al teatre que lluí a la seua façana una gran pancarta anunciadora de la representació operística i de l'altre esdeveniment nadalenc a representar el dissabte 22, "El betlem de la Pigà", amb una gran fotografia a primer pla "del Rei Barbut del Betlem" amb els braços oberts i actitud d'ofrena permanent dels bolquers i conills...

Vora les 7 de la vesprada amb la totalitat de les localitats exhaurides des de feia dies, van obrir-se les portes del teatre. La premsa feia la seua tasca a les portes captant les imatges de les autoritats polítiques, culturals, del món de la música, de la festa i de la faràndula que de mica en mica anaven arribant.

Al vestíbul del teatre podia recollir-se un acurat programa bilingüe valencià-castella, mitjançant el qual es donava a conèixer l'argument de l'obra, així com els noms dels autors de lletra i música, els directors escènics i musical, els principals personatges i responsables dels diferents equips tècnics. També podia comprar-se el pack format pel catàleg editat amb motiu d'aquesta reestrena i el facsímil del llibret de la primera òpera representada l'any 43

El teatre presentava un aspecte sobri, tal vegada li mancaven alguns cobertors amb l'escut de la ciutat, unes senyeres, alguns rebosters o garlandes penjant de les baranes de les llotges, com

SOCIEDAD FILARMÓNICA DE CASTELLÓN
CURSO 1942-43 - AÑO XX
CONCIERTO SEXTO
(Patrocinado por la DELEGACIÓN PROVINCIAL DE EDUCACIÓN POPULAR, con motivo de las tradicionales Fiestas de la Magdalena)

ESTRENO DE LA ÓPERA CÓMICA
La filla del Rei Barbut
Libro inspirado en la "contalla" de TOMAS - TOSSALS, de José Pascual Tiraldo. — Escenificada en verso por Manuel Segarra Ribes. — Con poema de Ramonido Antelo Tomás. — Foto representativa por molineras. — Música de Matilde Salvador, interpretada por las señoras CARMEN ANIMADA y Emilia Melicón. Los tenores ANTONIO COBES y Vicente Martí, el barítono Manuel Rodríguez el bajo Antonio Sales y la Orquesta dirigida por Vicente Assensio

TEATRO PRINCIPAL MIERCOLES 31 MARZO 1943
A LAS 10:15 DE LA NOCHE

IMPRESA DE LA EDICIÓN PROVINCIAL

LA FILLA DEL REI BARBUT

s'ha fet en altres ocasions, per donar-li una mica de caliu pairal. Vaig trobar el teatre una "mica gelat", encara que el caliu de la gent feia que aquest detall passés desapercebut per molts.

Entre el públic del pati de butaques Matilde Asensio, filla de l'autora de la partitura musical i el seu marit i familiars més pròxims, d'altra banda, la família Segarra, hereus de l'autor de la lletra, i la família de "Pepe Mirona", Josep Pascual Tirado, el llaurador lletraferit, autor del Tombatossals, la contalla popular inspiradora de l'obra.

I a les llotges regidors, directors de cors musicals, presidents i vocals d'associacions culturals castellonenques, representants dels mitjans de comunicació escrita i audiovisual, dirigents del món de la festa, membres de la Universitat, de l'Acadèmia de la llengua, pintors, escultors, artistes... Totes les localitats ocupades, excepte unes de la llotja 2 i 4, que van romandre buides tota la representació.

A les localitats superiors, públic, molt de públic, el teatre estava "de gom a gom", a l'hora de l'inici no hi cabia ni una agulla. I a la llotja presidencial, la Consellera de Cultura, l'Alcalde, el Diputat de Cultura, la Presidenta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, els Directors i Consellers de Castelló Cultural i la Directora de l'Institut Valencià de la Música.

Mentrestant els músics, que feia estona ocupaven el seu lloc vora l'escenari, feien sonar els seus instruments buscant l'afinació correcta. Arribada l'hora assenyalada, i ubicat cada espectador a la seua localitat, amb 10 minuts de retard donava inici la representació.

Amb el teló abaixat, la titella de la Infanta Merilde, portada per la pròpia infantona, -volent representar el nexa d'unió entre l'estrena del 43 i l'actualitat-, donà la benvinguda als assistents, cantant a manera de pregó, el seu proemi, harmonitzat amb acords del tema del Rei Barbut, inspirats en els ancestrals clarins de la ciutat de València, amb canvi ràpid de compàs de ternari a binari animant el discurs festiu, per acabar en la música pregonera inicial.

En el primer acte, que es desenvolupa al castell del Rei, la infantona li confessa a l'ama de claus Josepa Maria la seua solitud al castell i, li conta com un dia mentre anava a buscar caragols vestida de pastoret, va trobar-se el príncep Garxolí del Senillar, muntant un matxo, que anava a oferir-se com a gendre al Rei Barbut, i com Josepa se'n riu d'allò que la infantona li conta.

El cant de Josepa Maria pren el mode de l'albada, el de la infantona de romança breu i el de Garxolí com una cantinela popular.

A continuació es veu com la infantona dóna de menjar als cucs de seda, -aquests representats per figures que es despengen des de la tramoia de l'escenari i pugen i baixen fent cabrioles com si estiguessen filant-. Entren el Rei Barbut i els seus dos fills Casse i Tahor, (joc de síl·labes canviades de Secà i Horta). La infantona recorda sa mare morta i el rei li promet casar-la amb un altre rei. Els dos germans es juguen el reialme a palletes i el rei conta que ha demanat l'ajut d'un gegant per millorar-lo.

La romança del "cuc de seda" que obre aquesta part conclou amb un sol agut. El tema d'entrada del rei barbut, es basa en una dansa popular del Maestrat i, el parlament del monarca, és respost per la infanta en un duo sentimental d'arrel popular, evocador de la mare perduda. Temes vernacles amb molt de ritme i variats i de grans modulacions marquen el moment en que els prínceps es juguen el regne.

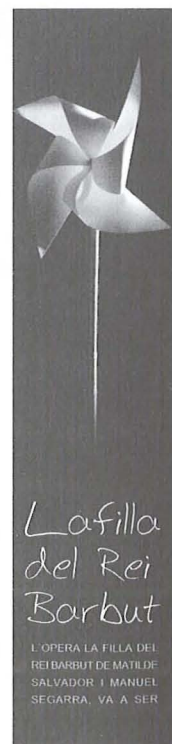
L'acte acaba en sentir-se un gran soroll, similar a una pedregada, mentre des de la seua cambra la infantona ataülla la gent que s'acosta. Tots, amb por, intenten esbrinar de qui es tracta. Un grup de persones ocupen el passadís central i laterals del pati de butaques, i del mig d'aquest se sent una veu potent que diu "Tomba-Tossals", repetint-ho varies vegades.

Una sèrie de temes populars s'entremesclen en tamborinada en la tempestuosa escena prèvia a l'entrada de Tombatossals i la seua conlloga. La música és allegra i els crits d'alta tessitura, amb acords greus i arpegiat espantadís.

Arribada a aquest punt la representació va fer un parèntesi; la gent es veia stisfeta, i va aprofitar el descans per visitar l'exposició que el matí d'aquell mateix dia, va inaugurar-se a l'ambigü del teatre, sota el títol "La filla del Rei Barbut, de la literatura tradicional a l'òpera" que comissariada per Fàtima Agut, mostra, a través d'un itinerari format per imatges, textos, objectes, música i vídeos, els orígens literaris i les diverses representacions que s'han dut a terme de "la filla del Rei Barbut".

Aquesta exposició que va poder visitar-se fins el 31 de gener, pretenia, a més, retre un petit homenatge als castellonencs "sabuts" dels anys trenta, artífex d'una cultura local basada en la literatura tradicional i en la rondallística mediterrània i recordar, sobretot, la figura de Matilde Salvador, referent ètic per a les dones castellonenques del segle XXI.

El segon i tercer actes van escenificar-se tots seguits, sense descans. El segon començà amb l'interés de Tomba-Tossals i la seua conlloga per la família del Rei Barbut i sobretot per la seua filla, fent els nouvinguts una serenata a la infantona. Merilde i Tomba-Tossals se senten atrets d'un per l'altre. El Rei encomana al grup que transformen el seu regne. Tomba-Tossals canta la romança de la canyeta, que després de ser catxirul·lo es convertirà en voladoret i record d'una mare pel seu fill perdut. La infantona s'enamora de Tomba-Tossals i li pregunta a Cagueme si té núvia, al mateix moment, Tomba-Tossals li pregunta a Josepa Maria si Merilde està enamorada. Els dos obtenen respostes negatives. Finalment, el gegant, li declara el seu amor a Merilde i li demana que l'espere, aquesta es plany que el seu amant vaja a deixar-la per un període de temps.

LA FILLA DEL REI BARBUT

Una marxa 2/4 “Senyor Rei joestic ací” és l’inici musical de l’acte, i la cançoneta “baix d’un pi, hi ha un molf” la que serveix per cridar la infanta. Un líric duo entre la princesa i el colós, deixa pas als sentenciosos acords amb ritmes ternaris i binaris en que el rei encomana la tasca de millorar el regne. Participen després els components de la conlloga en intervencions breus, que reflecteixen els seus respectius caràcters: Arrancapins amb melodia cordial, Bufanúvols amb un cant melismàtic, Cagueme amb

el tema resignat i Tomba-Tossals amb la romança àmplia i sentimental “del volaoret”. L’inici de la “marxa del Rei Barbut” dona peu al comiat del gegant: amb una melodia encisada i lírica, de regust sentimental acaba l’acte.

En el tercer acte el Rei es complau de la conquesta de les Columbretes i de les millores fetes al regne, però es lamenta de la tristor de la princesa, tanmateix Josepa Maria li comunica al Rei que Merilde ha millorat en saber que l’endemà retorna Tomba-Tossals. A continuació la princesa demana menjar i al moment el gegant es presenta davant la seua estimada; la infantona li diu estar enfadada perquè no ha rebut cap notícia d’ell i ell es lamenta al dir-li que sí no ho ha fet és perquè no en sap de lletra, rebent el perdó de la infantona. El Rei sorprèn els amants i li demana al gegant que torne a entrar al palau per rebre’l com es mereix. Aleshores entra de nou Tomba-Tossals i la conlloga en escena i pel pati de butaques l’esperpèntica guàrdia del Rei Barbut. El Rei dóna el consentiment al casament de la parella i Tahor i Casse renuncien a heretar la meitat del regne cadascú. Tomba-Tossals es compromet a baixar al pla només casar-se per construir una nova ciutat. Ara l’escenari presenta com a fons, l’ermitori de la Magdalena i amb projecció els edificis més emblemàtics de Castelló. L’obra acaba quan el Rei nomena hereus del regne a la infanta Merilde i a Tomba-Tossals.

Musicalment parlant, la greu veu del Rei Barbut, dona inici al tercer acte en una breu romança, a la que segueix la de Josepa Maria de context sentimental, amb cites de la dansa dels “nanos i cabuts” de Castelló. L’alegria de Merilde es manifesta amb un compàs de 2/4; un duo entre la parella d’ enamorats marca compromeses escales d’ aguts. D’ altra banda la presència del Rei es resol amb una havanera, precursora de la marxa, -el fragment més conegut de l’òpera-, amb formulacions d’ escala islàmica.

A l’ epíleg final tornen a aparèixer molts dels sons usats a l’ obra. El rei pel repartiment fa us de la cançó catalana popular, Tomba-Tossals entona una invocació d’ ímpetu vehement; el Rei Barbut i els seus vassalls, entonen la coda final i, uns poderosos acords, “La Plana per la infantona Merilde i Tomba-Tossals”, van tancar l’òpera, amb la força de l’ Orfeó Universitari, que van llançar les seues veus des de diferents llocs del teatre, repartits entre els espectadors.

Forts aplaudiments i cares de satisfacció entre tots els presents, mentre un gran quadre amb la figura de Matilde va ocupar tot l’escenari del teatre, emergent per damunt del magnífic decorat.

Acabada l’obra i mentre el públic anava abandonat el teatre, a la porta, els gegants i cabuts de la Colla del Rei Barbut, acomiadaven els espectador obsequiant-los amb “punts de llibre” record de la representació.

L’èxit aconseguit va ser fruit de l’encert i ben saber fer dels “comboiants” de l’obra; des dels equips tècnics de Xarxa teatre i del propi teatre Principal, passant per l’Equip de disseny i confecció de vestuari, maquillatge, perruqueria, il·luminació i escenografia, els mestres músics de l’orquestra Simfònica del Conservatori Superior Salvador Seguí de Castelló amb el seu director musical al capdavant, que va saber en tot moment lligar amb un criteri rigorós i encertat, els músics amb els cantants, coordinats per una direcció escènica d’altura.

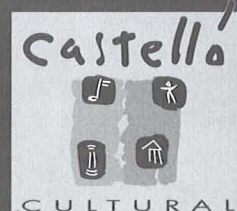
El director musical Josep Vicent, director artístic de la Wold Orchestra of Jeunesses Musicals de la UNESCO, va saber en tot moment descobrir els valors de la partitura i lligar en una unitat els diferents ritmes i timbres de l’obra, mantenint la tensió i expressivitat dels diferents temps, sense oblidar les puntuals subtileses.

La soprano que donava vida a la infanta Merilde, la valenciana Isabel Monar, va presentar una dicció subtil i uns registres harmònics en totes les peces interpretades; la també soprano Maria José Martos, que interpretava a Josepa Maria, l’ama de claus, va tenir una gran interpretació vocal; amb una potent veu el català i baix Marc Pujol, va brodar en el seu cant tant els aspectes de dignitat reial com els d’encarnadura còmica; el baríton José Antonio López, va saber en tot moment donar-li al seu paper, el del gegant Tomba-Tossals, noblesa, heroicitat i poder, inclús en els moments àlgids de la seua tessitura.

La resta de papers, Garxolí del Senillar, interpretat pel tenor Jorge Rodríguez, el príncep Tahor pel el baríton Josep Maria Zapater, el príncep Casse pel tenor Jesús Navarro, i la conlloga del gegant, Bufanúvols i Cagueme, interpretats pels tenors, Oscar Ventura i Nicolás Nuñez, juntament amb Arrancapins, a qui donava vida el baríton Oscar Payá, eren un papers còmics, però gens fàcils ni còmodes. Tanmateix tots van mostrar una quadratura perfecta amb la música, una afinació extrema i una actuació efusiva, destacant en tots ells una perfecta dicció, que feien innecessària l’ajuda visual del text que anava mostrant-se mitjançant un muntatge visual, en la part superior de l’escenari, per poder seguir l’obra sense dificultat.

En definitiva aquesta posada en escena va suposar tot un èxit, on la figura de Matilde Salvador planejà des del principi fins el final de l’obra i que no deixà indiferent ningú, doncs en el fons i en la forma, “la filla del Rei Barbut”, és i serà per sempre una típica història d’amor plena d’ingenuïtat i que té a Castelló com a fons i que ve a demostrar-nos que, ací al nostre poble, quan hi ha voluntat, les coses poden fer-se ben fetes i amb dignitat.

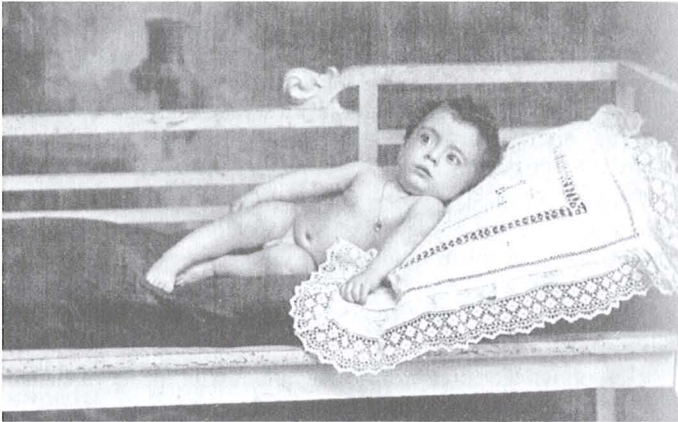
Amb la Col·laboració de:

MIQUEL PERIS

ALS VINT ANYS DE LA MORT DE MIQUEL PERIS

Per Jordi Querol

1917

Acció Cultural del País Valencià va pensar que la commemoració dels vint anys de la mort del nostre gran poeta Miquel Peris i Segarra bé mereixia organitzar un acte que recordara la seua memòria i la seua poesia. I, de fet, val a dir que hem trobat a faltar que des de la corporació municipal no s'haja promogut amb aquest motiu cap acte commemoratiu de la memòria d'aquest fill predilecte de la ciutat. Per això, des de fa mesos aquesta entitat va començar a treballar la idea d'organitzar, al seu local del carrer de la Balma, un acte, que definien com "senzill però emotiu", durant el qual diferents persones, representatives de la vida pública i col·lectiva de la ciutat, homenatjaren el nostre gran poeta recitant alguns dels seus poemes, escollits per elles mateixes, sense cap altra limitació que no fora evitar la repetició, com és lògic.

Quan Acció Cultural duia ja temps preparant l'acte, es va saber la trista notícia de la mort de Matilde Salvador. No cal ni dir que Miquel i Matilde constituïen una autèntica "parella de fet" amical i professional, no només per la seua obra comuna més coneguda, "El Betlem de la Pigà", sinó també pels múltiples poemes de Miquel als quals Matilde havia posat música al llarg de la seua trajectòria artística; i, sobretot per la gran i entranyable amistat que unia tots dos fills predilectes

MIQUEL PERIS

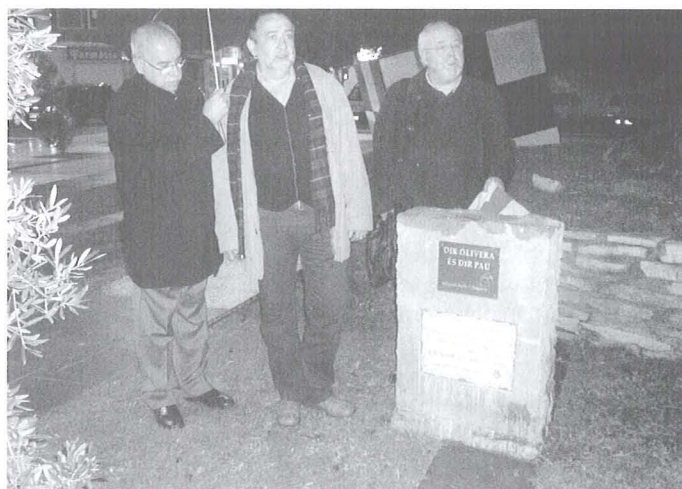

Homenatge a Miquel Peris 19- 12- 2007

de la nostra ciutat. En conseqüència, es va pensar que seria just i lògic incorporar la memòria de Matilde en l'acte d'homenatge a Miquel, i que què millor que la música, com a fil conductor que els unia. I per fer-ho possible, es va trobar la col·laboració entusiasta del gran guitarrista castellanenc Manuel Babiloni, que des del primer moment es va sumar amb entusiasme a la convocatòria.

Finalment, el dia 19 de desembre, dos dies abans de l'acte commemoratiu dels 75 anys de les Normes de Castelló, tot era a punt al local d'Acció Cultural per al recital. Més de seixanta persones, entre recitadors i espectadors, van assistir a l'homenatge. Cal no oblidar ni un sol dels participants, presentats per Manuel Carceller, que van llegir diferents peces de l'obra poètica de Miquel: Vicent Jaume Almela, Miquel Soler, Joan Andrés Sorribes, Josep Joan Sidro, Josep Antoni Pradells, Mari Rubio, Carme Borrull, Joan Prades, Pep Castellano, Rafa Lloret Teruel, Virgínia Porcar, Rafael Lloret Porcar, Joan Josep Trilles, Lledó Barberà, Toni Porcar, Joan Campos i Antoni Royo; a més, el grup Els Llauradors va anar intercalant enmig del recital alguns dels poemes de Miquel que té musicats, i Manuel Babiloni, després d'una breu evocació de Matilde feta per Manuel Carceller, va interpretar en homenatge a ella un fragment de la "Suite mística" del seu marit, Vicent Asencio.

Però encara quedava el final de l'acte, segurament el moment més emotiu d'aquell vespre. Com a cloenda, i com no podia ser d'una altra manera, es va recitar el poema "Marineret d'ulls blaus", segurament el més estimat per Miquel, a dos veus. Per una banda, el va recitar Josep Molés, el mateix que havia llegit la part del Marineret en commemorar-se els cinc anys de la mort del poeta; ara, quinze anys després, va ser ell qui va llegir els versos del Patró; i, el paper del Marineret

el va llegir, amb una dicció perfecta, el jove Floren, un "nou castellanenc" d'origen romanés, com a símbol d'un futur d'integració a la nostra llengua i cultura de les persones vingudes els últims anys des d'altres terres. Una tria, a més, estem segurs, que li hauria agradat molt a Miquel. Després els llauradors van cantar la "Cançó del Melic", just la que ells mateixos van interpretar en el moment que les despulles del poeta eren introduïdes en el seu nínxol, tal i com ell havia deixat escrit expressament. I, per finalitzar, enmig d'un negre total de la sala, que només il·luminava un llum a l'escenari, els assistents van poder escoltar la veu del propi Miquel, recitant amb la seua veu tan característica, des de la llunyania del temps, dos dels seus més estimats poemes.

L'acte va acabar en la plaça de l'Olivera on, gràcies a l'interès del seu nebot, es va poder reinaugarar la placa refeta del petit text que Miquel li havia dedicat a aquest monumental arbre.

19 i 20- Pep Molés i amic romanés- Marineret d'ulls blaus (—) i Vira, vira, jovenall (385)

ELS LLAURADORS: EL MELIC Manuel Carceller-Record a Matilde Salvador

MANUEL BABILONI- SUITE MÍSTICA DE VICENT ASECIO

Fosc i veu de Miquel Peris.

Amb la Col·laboració de:

IMPORTÀNCIA DE LES NORMES DE CASTELLÓ

Per Albert Sánchez-Pantoja

Amb motiu de complir-se el 75 aniversari de la signatura de les anomenades Normes de Castelló, s'han dut a terme a la nostra ciutat, durant els darrers mesos de l'any 2007 una sèrie d'actes de commemoració i homenatge, en els quals s'ha glossat a bastament el contingut, el significat i els protagonistes d'aquest fet cabdal esdevingut a la nostra ciutat el 21 de desembre de l'any 1932.

Voldria afegir a tot el que s'ha dit, algunes consideracions sobre la gran transcendència que ha tingut la promulgació d'aquestes Normes, les conseqüències que se n'han derivat i fins a quin punt podria haver resultat nefasta la seua no existència.

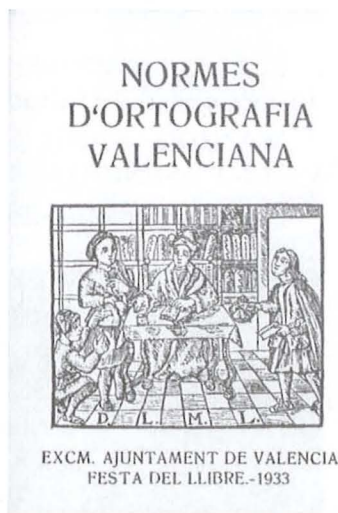
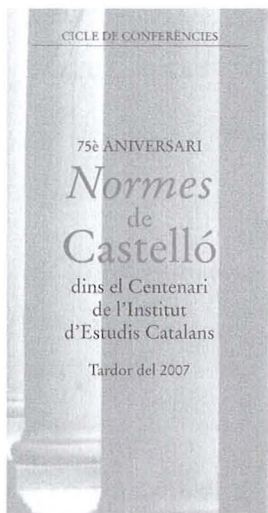
Com a conseqüència dels segles de degradació continuada patida per la nostra llengua, abandonada a la seua sort per la carència d'organismes propis que en tingueren cura i, sobretot, a partir de la pèrdua del seu caràcter oficial amb la liquidació de les institucions i ordenament jurídic propi dels valencians, després de la batalla d'Almansa el 1707, i la imposició per la força del decret de Nova Planta, la situació de l'idioma del nostre país a finals del segle XIX i inicis del XX era gairebé terminal i considerada per molts com a irreversible.

El moviment cultural anomenat Renaixença, amb els seus plantejaments utòpics, romàntics i voluntaristes, va treballar per redreçar l'estat de postració de la llengua però, malgrat l'aportació d'il·lustres patricis com Constantí Llombart, Wenceslau Querol i Teodor Llorente, els resultats van ser mediocres i de curta volada, tot i que van aconseguir remoure algunes consciències i van desvetllar alguns focus d'interès per la llengua pròpia, com va ser el cas dels intel·lectuals castellonencs agrupats a la Societat Castellonenca de Cultura.

El major obstacle en aquell temps per a un ús normal de la llengua com a vehicle de cultura era l'anarquia ortogràfica derivada dels segles de decadència. Cada escriptor feia servir l'ortografia que li semblava millor, no hi havia cap normativa vàlida i el "campe qui pugue" era la tònica general. No van faltar alguns intents, tan benintencionats com disbaratats, d'establir uns sistemes ortogràfics *sui generis*, com van ser els del pare Fullana, el vila-realenc Josep Nebot o l'inefable Josep Mª Bayarry, per tal d'escriure "el valensià qe ara parlem i en el qe vos escriu i me llexiu lloxiqament". Com podeu veure, els actuals "blaveros" van tenir il·lustres precedents.

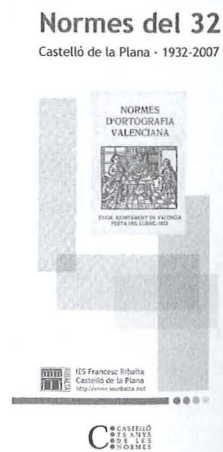
El 1913 l'Institut d'Estudis Catalans va promulgar les Normes Ortogràfiques elaborades per Pompeu Fabra i, malgrat algunes reticències inicials, foren ràpidament assumides per tothom i també pels homes de la Castellonenca des de la seua fundació el 1920. Però si la gent de la Castellonenca tenia molt clares aquestes normes, encara tenien més clar que els valencians no acceptarien cap noma ni sistema ortogràfic que s'anomenés "català", si no es demostrava explícitament el respecte a les particularitats estrictament valencianes, i també era cosa evident que per tal que el procés unificador fos viable, s'havia de promoure des de dins, des del mateix País Valencià, i a iniciativa dels propis valencians.

La Societat Castellonenca de Cultura, fent valer el seu prestigi com a capdavantera entre les institucions culturals valencianes d'aquella època, va saber sumar esforços i guanyar voluntats fins aconseguir el consens de les entitats culturals i els escriptors valencians, que es va plasmar en la signatura de les Normes de Castelló, que eren les mateixes promulgades per l'Institut el 1913, amb la inclusió d'algunes especificitats valencianes (1ª persona present d'indicatiu en *e* en lloc d'*o*, jo

El·ls escriptors castellonencs del primer terç del segle XX i les Normes del 32

Castelló de la Plana, Sala Buerxades Sant Miquel, 20 de novembre del 2007 - 6 de gener del 2008

NOTÍCIES

cante en lloc de *jo canto*; 1ª persona present de subjuntiu en *e* o *a* en compte d'*i*, *cante*, *vinga* en lloc de *canti* i *vingui*; formes valencianes del possessiu: *meua*, *teua*, *seua*, en lloc de *meva*, *teva*, *seva*, i altres petites variacions que no representaven cap pertorbació del conjunt unitari.

Aquest acord, que pot ser considerat com a fruit pòstum de la Renaixença, va garantir i blindar la unitat bàsica de la llengua catalana, alhora que preservava formes valencianes genuïnes a les què no s'havia de renunciar. Això resultà ser un fet d'una importància capital, que va modificar i condicionar tot el que vindria després. Des d'aquell 21 de desembre del 32, a tot el domini lingüístic del català es va fer servir una ortografia unificada i normalitzada. Els anys transcorreguts fins als nostres dies han consolidat la normalització i han acumulat una quantitat ingent de llibres i publicacions escrits amb aquesta normativa.

Però si important va ser l'acord assolit, encara va ser més important saber aprofitar el moment propici per a fer-lo realitat.

Espanta imaginar com seria el panorama lingüístic del País Valencià avui si l'anarquia ortogràfica s'hagués prolongat només un parell d'anys més, fins arribar al "bienni negre" (1934-36), la guerra civil (1936-39), els gairebé 40 anys de la dictadura franquista i la posterior transició democràtica enfosquida per la violència blavera i la "batalla de València".

Amb tota probabilitat, el consens assolit aquell desembre del 32 hauria estat pràcticament impossible a partir del 1934, degut a una situació política i social cada dia més complicada i adversa, i els actuals manipuladors del secessionisme lingüístic (com, per exemple, aquest "filòleg" de pacotilla que pontifica un dia sí i un altre també, a través d'una de les televisions locals de Castelló) s'ho haurien trobat massa fàcil.

Aquells homenots que van bastir les Normes de Castelló el 1932, no solament van encertar a fer allò que havien de fer, sinó que ho van fer en el moment que calia.

Les Normes de Castelló són alhora un instrument formidable per a defensar la unitat de l'idioma i un monument en honor dels homes que les van fer possibles. També són l'únic fruit

de l'esplendor cultural castellanenc dels anys 30 que ha resistit impàvidament el vendaval de la guerra i el genocidi cultural sistemàtic de la postguerra, fins arribar als nostres dies com una esplèndida herència que mai no agraiem prou.

Aquestes Normes han constituït la base sobre la qual s'ha pogut bastir posteriorment l'obra d'escriptors de la talla d'Enric Valor, Manuel Sanchis Guarner, Vicent Andrés Estellés o Joan Fuster, en un llenguatge normalitzat, flexible i homologable amb qualsevol idioma modern.

Crec que hi ha motius més que suficients per a proclamar la gran transcendència de les Normes de Castelló i expressar la més gran de les satisfaccions per la seua plena vigència.

Amb la Col·laboració de:

Bancaixa
Fundació Caixa Castelló

INFORMACIÓ DOLÇAINA I TABAL

X TROBADA VEÏNAL DE DOLÇAINA I TABAL

10é Concurs juvenil per intèrprets novells

“Ciutat de Castelló”

Avui, diumenge 27 de gener a la plaça del Cronista Muntaner ha tingut lloc la **X Trobada Veïnal de Dolçaina i Tabal, 10é Concurs juvenil per intèrprets novells.**

Aquesta iniciativa surt des de l'**Escola Municipal de Dolçaina i Tabal** en un intent d'animar els més joves de les nostres escoles a pujar a l'entaulat i, també per apropar la dolçaina i el tabal a tots els sectors festers de la nostra ciutat, en aquesta edició han estat les **Gaiates, 6 “Farola-ravalet” i 18 “Crémor”** qui ens han acollit.

Tots els concursants han interpretat una peça obligatòria, **“Els donyets”** de Xavier Ahuir, i aquests han estat els guanyadors:

- **1r lloc, premi d'Altretur** –cap de setmana al Mas de Borràs per a cada guanyador acompanyat per un adult-: Els guanyadors han estat, **Adrià Nebot Sanahuja i Maria Lidón Carretero Vilarroig** a la dolçaina i **Xavi Causanilles Fabregat** al tabal. Com a peça lliure ens han interpretat **Sant Blai gloriós...**
- **2n lloc, premi de la Llibreria Babel** –lot de llibres valorat en 60€-: Han estat, **Carlos Món Brevia i Iván Martí Vallés** a la dolçaina, i **Carlos Mercado Asolas** al tabal. Ens han interpretat com a peça lliure **Dolors al cor**, composta per un dels participants, **Iván Martí**.
- **3r lloc, premi Ajuntament de Castelló.** No s'ha presentat cap altre grup i ha estat lliurat als guanyadors.

Tot seguit hem passat a celebrar la **TROBADA VEÏNAL DE DOLÇAINA I TABAL**, i aquestes han estat les agrupacions que han participat:

- **Escola de dolçaina i tabal de la gaiata 15 “Sequiol”** que ens han interpretat **Xiquetes de la Ribera.**
- **Colla de dolçainers i tabaletes “Xaloc”** ens ha interpretat la peça **Un moro més.**
- **Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló** ens ha delectat amb el pasdoble **El Bequetero.**
- **Grup de dolçaina i tabal “Castàlia”** que ens ha interpretat **Nit de llamps.**
- **Colla de dolçainers i tabaletes de Castelló** ens ha delectat amb la peça **Mas del Moro.**
- **Grup de dolçaina i tabal “Xarançaina”** ens ha interpretat la seua peça **La Muixeranga.**

Laura Martínez Peris, Rocío Querol Vilar, Alberto Nova Herrero i Julián Sixto Lacomba, representants festers de la **Gaiata 6 “Farola-ravalet”** i **Cristina Tejero Carmona, Maria Badenas Boldó, Marcos Sanz Lacedón i José Antonio Lleó**, han lliurat els premis i els records a tots els participants al concurs. També les agrupacions de dolçaina i tabal han rebut un detall de la **Gaiata.**

Cal dir que a l'acte ha estat present **Juanjo Trilles**, president de la **Federació de Colles de Castelló** i han estat els regidors **Gonzalo Romero, Juli Domingo i Enric Nomdedéu.**

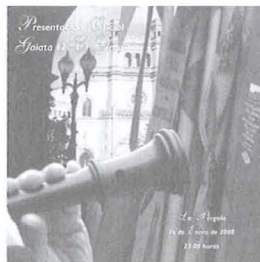
Per acabar han pujat tots –més d'un centenar de dolçainers i tabaletes- a l'entaulat per oferir junts unes excel·lents peces.

Tot seguit les **Gaiates** ens ha ofert un magnífic **porrat popular** conclouent així l'encontre.

12/01/08

Brillant presentació de la **Gaiata 15 “Sequiol”**, on el Grup de dolçaina i tabal del **Sequiol** féu la seua primera ofrena musical com a agrupació. Hi hagué un moment preciós quan als membres que pujaven fins a l'escenari, se'ls hi anaren sumant **Dames d'Honor i Acompanyants**, tots ells membres de l'agrupació que feren sonar les seues dolçaines i tabals sota la direcció de **Verònica i Alejandro.**

26/01/08

Els amics de la **Gaiata 12 “El Grau”** gaudiren en la cercavila de la seua presentació de la música de la **Colla Dolçainers i Tabaletes del Grau.** A més a més, per a la presentació ens lliuraren un magnífic tríptic amb una dolçaina molt representativa.

Amb la Col·laboració de:

VOCAVULGARI COLLER

Nota de la redacció: Aquesta redacció no es fa responsable del contingut d'aquest *vocabulari*, tot i això anima a tothom que el trobe a les seues mans que sàpiga entendre amb bon humor el sentit i l'aportació que pretén fer. Així mateix, qui pugui aportar més definicions que ens les facen arribar per correu al carrer Antoni Maura, 4-3r 12001 Castelló, fent referència a la Revista "Plaça Major" o per correu electrònic a fedecas@ono.com.

Ara, seguim endavant, amb la lletra "C" i "D" amb un altre dibuix de Belén Marmaneu.

Per Toni Àguila i Fillol

C

- **Condemna de televisió.** Cadena de telepresó que es limita a perpetuar els tòpics magdaleners.
- **Congrés magdalener.** Reunió de "gent de la festa" i festers amb ganes de canviar les normes i usos magdaleners, que acaba deixant-los igual o pitjor que estaven perquè continuen sense complir-se.
- **Consumició.** Activitat més voltes reproduïda al llarg de la setmana magdalenera, i que fa despertar de la seua hibernació l'espècie dels gorristes, gorrans i xupla-sangs.

- **Contracte.** Paper o papers que signen el president o cap d'una colla i l'empresa d'espectacles amb la intenció d'enganyar-se mútuament.
- **Correguda de fira.** Igual que les altres però en temps de fira.
- **"Cremaet".** Beguda a base de licor cremat de composició imprevisible que, encara que et rebenta l'estómac, tot el món s'entossudeix a afermar que és una essència digestiva i medicinal.
- **Cubata.** Combinat alcohòlic de dubtosa procedència i que es consumeix a cabaços en tots els caus de colla.
- **Cul.** Quan eres coller, pots anar de.....pots tocar el.....pots tindre'l pelat, però el pitjor és que t'envien a prendre per.....i que et donen pel....

D

- **Deixar de fumar.** Promesa habitual que fan molts collers l'últim dia de festes.
- **Despatx.** (Si la colla és gran) Espai generalment reduït del cau on conviuen quatre llibrets d'anys enrere, quaranta papers ratllats (algú de la partida de cartes del dissabte passat), deu carpetes d'albarans i factures, cent quilos de pols i un raconet on sol amagar-se el tresorer quan algú entra a cobrar.
- **Despertà.** Acte festiu dels programes de festes mort a mans de l'excessiva nocturnitat en, que esta caient la magdalena. Ara només eixen un grapat de zombis que fan molt de soroll a les huit del matí aprofitant que tornen a casa a dormir i els mal pagats dolçainers de sempre.
- **Dinar.** Moneda àrab (Què pensàveu que anava a dir? que era l'espai utilitzat per a menjar a migdia ?, puix no ! hala!).
- **Diners.** 1.-On son? 2.- Element indispensable per a fer qualsevol cosa relacionada amb les festes, de difícil quantificació. Si els pagues sempre en són massa, si els cobres sempre en són pocs.
- **Dolçainer.** 1.-El / la que diu que toca la dolçaina, fent empenyar al / la cònjuge cada vegada que hi ha actuació. 2.-dolçainer solista. Ja no existeixen per falta de "morro". 3.- dolçainer de colla. expert en playback. 4.- dolçainer director de colla. El que porta partitures noves quan ell ja se les sap. El que xiula als tabaletes en la formació quan caminen massa de pressa. 5.- dolçainer celestial. Aquell que levita un pam per damunt del taulat.
- **Dona collera.** En febrer no sap si tallar-se les venes o fer-se-les a metxes.

FESTA DELS PAL·LIERS

ELS PAL·LIERS DEL LLEDÓ EDITEN ELS "GOIGS DE LA CORONACIÓ" ESCRITS PER JOSEP PASCUAL TIRADO EL 1924 Homenatge a l'orfebre Rafael Moliner, amb motiu del quaranta aniversari de la seua mort

Per Manuel Carceller

El diumenge 2 de desembre, els Pal·liers de la Basílica de la Mare de Déu del Lledó van celebrar la setena edició de la seua festa anual. Aquest acte compta amb el patrocini de la Fundació Dávalos-Fletcher i la col·laboració de l'Ajuntament de Castelló i de la Fundació San Isidro.

La celebració de l'Eucaristia va ser oficiada per l'actual prior de la Basílica, mossèn Vicent Agut, a les 11 hores. La rondalla Els Llauradors interpretà la "Missa dels Llauradors" del mestre Lluís Viciano Llorens, component del grup.

La festivitat suposà també un homenatge a la figura de l'orfebre Rafael Moliner Pallardó (Castelló 1897-1967), que va dissenyar la corona oferta a la Mare de Déu del Lledó en la històrica jornada del 4 de maig de 1924.

Aquella labor d'orfebreria va ser fruit de la participació ciutadana castellonenca, que va aportar l'or i les joies que van constituir el material bàsic per a cisellar la corona, la coroneta de la imatge originària de la Patrona i la porta del reliquiari; estes dues últimes peces conservades en els nostres dies. L'homenatge a l'orfebre Moliner es celebra quan es compleixen quaranta anys de la seua mort.

GOIGS DE LA CORONACIÓ

En la festa dels pal·liers també es presentà la primera edició de la versió com a gojos d'un poema de Josep Pascual

Tirado, escrit el 1924, en les festes de la Coronació de la Patrona de Castelló. Impresos en fulls solts, estos versos formaven part de la decoració del carrer Ensenyança en aquelles històriques jornades. Anys després, Josep Pascual Tirado, "el llaurador lletraferit", aconseguiria una justa fama com a narrador amb la novel·la Tombatossals (1930) i el recull de contes titulat De la meua garbera (1935).

Els Goigs de la Coronació es presenten com un text de deu septets i un octet, que adopta la funció d'oració final en vers. D'esta manera, cada cobla es la unió d'una estrofa de cinc versos i d'una tornada formada por dos versos. En les comarques de Castelló, la utilització d'una estrofa com el quintet com a estructura bàsica té el precedent dels gojos de Sant Cristòfol de Benassal. Els del Lledó que ara es publiquen constitueixen l'únic text d'estes característiques, dedicat a Santa Maria, existent en les comarques de Castelló, segons l'estudi de l'erudit i poeta Vicent Pau Serra i Fortuño.

La impressió d'estos Goigs de la Coronació s'il·lustra amb una reproducció de l'orla realitzada per Lluís Sales Boli, per a la primera edició del relat Tombatossals, que data de 1930.

En la col·lecció de Goigs en honor de Madona Santa Maria del Lledó, estos que ara s'editen porten el número 16. Seguint la tradició editorial d'estes significatives estampes, s'han imprès 150 exemplars en edició especial numerada i 500 exemplars en edició popular. Cal destacar que la patrona de Castelló compta amb el major patrimoni contemporani de gojos, a ella dedicats, de tot el territori valencià.

JUSTIFICACIÓ
150 exemplars en paper «Chateau» tancat, de 250 gr/m² en edició especial numerada.
Solta justificació per l'edició de la versió amb motiu de la seua seua mort, el 2 de desembre de 2007. L'edició és propietat de la REAL CONFRARIA DE LA MARE DE DÉU DEL LLEDÓ, amb el patrocini de la FUNDACIÓ SAN ISIDRO.
Impressió: Gildreda Agudo, de Castelló.
Dipòsit legal: CI-148-2007.
En la col·lecció de Goigs en diaques de Madona Santa Maria del Lledó aquestes porten el número 16.

FESTES DE CARRER

FESTES DE CARRER Passat i present de Castelló

Per Lledó Cotanda

Igual que succeeix en altres ciutats, els barris amb més solera de la ciutat de Castelló celebraven les festes en honor als seus patrons. Encara que hi ha diferents teories sobre l'origen d'estes festes, s'ha pogut trobar documentació de la seua existència des de finals del segle XIX i, encara que la majoria de festes es van perdre amb l'arribada de la Guerra Civil, moltes d'elles es van recuperar en la dècada dels 60. No obstant, és durant 1988 i 1991 quan es van recuperar definitivament la majoria de les festes que hui se celebren.

En l'actualitat, l'associació engloba a 22 festes que mouen a unes 5.000 persones, encara que estem en converses per a recuperar algunes festes més.

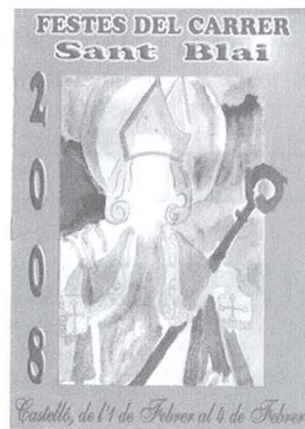
Quelcom que diferencia a les Festes de Carrer de la resta, és la implicació dels veïns, ja que, en molts casos, són ells qui es fan responsables del finançament del programa festiu. El calendari festiu s'obri al setembre i s'allarga fins ben entrat l'estiu.

Quant al seu funcionament, l'associació té una junta directiva general que s'encarrega de promocionar i gestionar el funcionament de les festes.

Cadascuna de les festes compta amb una estructura interna que varia depenent de la idiosincràsia de cada festa. En la majoria dels casos estan encapçalades per un president, vicepresident, etc..., encara que algunes d'elles continuen amb l'estructura de clavari que, durant un any, és l'encarregat d'organitzar les festes que se celebren en el barri o el carrer que formen part de la dita festa.

L'origen de les Festes de Carrer es remunta als anys en què la societat considerava al veí quasi com a algú de la família i on la convivència entre la gent del carrer era allò habitual. Quan els xiquets jugaven sense por pels carrers dels voltants o quan les dones eixien totes les vesprades a fer la labor amb les veïnes.

Aquest esperit és el que volen recuperar les actuals Festes

de Carrer, ja que les activitats que normalment s'organitzen van dirigides als veïns del barri i visitants, quasi la totalitat dels actes es realitzen al carrer.

Entre les més populars destaquen els concursos de paelles, els sopars de pa i porta o els porrats, sense oblidar les processons cap a l'església corresponent o les de tornà, on es diposita la imatge de la santa o sant en casa del nou clavari fins el pròxim any. Per a amenitzar els sopars de germanor, i si el pressupost ho permet, no poden faltar les

actuacions musicals, que allarguen la vetllada fins altes hores de la matinada.

part important de les festes els xiquets, que en la majoria dels casos compten amb el seu propi programa d'actes. Els castells inflables, els trenets o els concursos de dibuix i les xocolatades són algunes de les activitats destinades als més menuts i que, a més a més, omplien de soroll i colorit els carrers durant tot el cap de setmana.

L'actual junta directiva ha pres el relleu al capdavant de l'associació dos anys després que l'anterior junta deixara la direcció. Formada per un grup de persones amb una mitjana d'edat prou jove, encara que amb àmplia experiència

dins de l'organització d'estes festes, pretén tornar l'espendor que van tenir antany els Festes de Carrer i que de nou la ciutat sencera participa de les moltes activitats que se celebren al llarg de l'any en els barris més emblemàtics de la ciutat.

Conscients de les seues limitacions i de la difícil tasca que tenen per davant, van a poc a poc fins a aconseguir el seu objectiu.

Amb la Col·laboració de:

FUNDACIÓ MUNICIPAL DE FESTES
JUNTA DE FESTES DE CASTELLÓ

AL VOLTANT DEL NOM DE LES COLLES

COLLA "LOS CISNES" DE CASTELLÓ

Junta Directiva
Associació Cultural Colla "Los Cisnes"

La nostra colla naix en octubre de 2006, quan un grup d'amics no oients ens aplegarem per formar una associació cultural "Los Cisnes" amb una gran implicació en les nostres festes fundacionals, les Festes de la Magdalena.

Alguns de nosaltres hem estat des de la nostra infantesa molt vinculats al món de la festa, la nostra presidenta va ser Madrina de les festes de l'any 1996 de la Gaiata'9 "L'Espartera". Abans fórem la Colla "Latón", dins de l'Associació de Sords, des de llavors, mai hem deixat de participar en tots els esdeveniments de les nostres festes, sobretot en l'Ofrena a la Mare de Déu del Lledó i a la cavalcada del Pregó. En l'actualitat col·laborem activament amb la Gaiata'16 "Rafalafena".

Per a nosaltres, aquestes celebracions festives a Castelló són molt especials per a tots nosaltres, les vivim amb molta il·lusió doncs ens integrem amb tothom. A la federació Colles de Castelló no trobem cap mena de distinció, som una colla més, tots tenim cabuda, la nostra minusvàlia té lloc, la Federació, amb el seu president al front, han primat la integració social i per això "Los Cisnes" avui som colla.

Des d'aquest full, volem animar-vos a participar en les activitats que des de les Colles s'organitzen i que ajuden a mantenir ben viva la nostra festa.

Animem als nostres associats a participar en les properes Festes de la Magdalena i esperem seguir treballant tots plegats en el camí de la integració social de les colles.

INFORMACIÓ

UN JOGUET ÉS UN SOMRIURE EN LA CARA D'UN XIQUET

Per Fèlix Franco i Pomares
Comanador del Temple

Com ja anunciarem en anterior número de la revista Plaça Major, els Templers de Castelló hem realitzat la campanya "Un joguet és un somriure en la cara un xiquet".

El passat set de gener i una vegada els xiquets de la Guarderia Laboral Enrique Odriozola de la nostra capital van tornar a classe, una representació dels Templers de Castelló és va gitar a la Guarderia per a portar els joguets arreglats durant estos últims mesos.

La il·lusió, alegria tant dels xiquets com la nostra pròpia no és pot descriure en esta crònica, simplement volem donar-

vos les gràcies a tots els qui heu col·laborat amb nosaltres en esta labor social i sobretot donar les gràcies a la Federació Colles de Castelló, al regidor de Bombers i Policia Local, Ximo Torres, Cos de Bombers de Castelló que ens ha prestat el furgó per a poder portar les caixes de joguets, Ximo Borràs (Delegat de la Generalitat a Castelló) que ens va posar en contacte amb esta guarderia de xiquets desfavorits, a Manufactures i Embalatges Meseguer Giner, a la

Ferreteria García i Cafeteria Andrea per estar arreglant durant estos mesos els joguets que hem portat i sobretot a tots vosaltres que desinteressadament heu col·laborat.

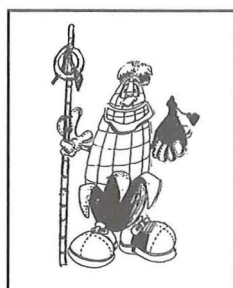
Gràcies a tots i vos emplacem per a la pròxima campanya.

XAFARDECOLLES

XAFARDECOLLES.

Notícies íntimes del món de les Colles

Informa Joan Josep Trilles i Font

• **Èxit del Calendari Magdaleno.** Va estar molt bona la iniciativa dels companys de "La Panolla" i de "Me quede mort", amb un calendari que fixava la data del dia de la romeria de la Magdalena fins el 2100, fins i tot, **José Maria Moreno** va ser Naranjada al diari *Mediterráneo* el dia 27 de desembre.

• **Creu Roja.** Estem en contacte amb aquesta ONG per tal de fer activitats plegats. En el proper número donarem més informació.

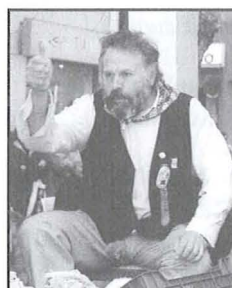
• **15é aniversari de la Federació Colles de Castelló.** La comissió d'aquest esdeveniment està treballant amb ganes, farem ...

• **Volta Popular a la Ciutat de Castelló, VIII Trofeu Luis Adsuara.** La *Unión Atlética Castellonense Tau Ceràmica*, amb els **Cavallers de la Conquesta**, organitzen una nova edició d'aquesta carrera. Distància de 5 km., eixida el 2 de març des del carrer Saragossa a les 12:00 h. Arribada a l'estàtua del Rei Jaume I. Podeu inscriure-vos fins el 01/03/08 a *42ypico* (Enmig, 97), *Deportes Castelló* (Horts dels Corders) i *Evasión* (Pintor Sorolla, 13) i a l'eixida fins mitja hora abans de l'inici de la cursa.

• **Presentacions.** Amb la presentació de la gaiata' 16 "Rafalafena" del passat dissabte 2 de febrer, s'han acabat les presentacions de les gaiates, una vegada més tenim que agrair a totes les nostres colles la seua disposició, concretament a les Colles: Els Maneguetes, Els Apinyaets, Cresol Vell, Cavallers Templers, Botifarra, Poc a poc arribarem, El Magre, Alqueria Blava, Arròs Caldós, Xupla-Xarcos, El Mitget i Los Cisnes, i

com no a les nostres colles de dolçainers: Colla Dolçainers i Tabalers de Castelló, El Fadri, Xaloc i La Plana que han sabut omplir amb gust i bona música la Pèrgola.

• **Centre Cultural Valencià La Nau.** El passat dijous 31 de gener, aquesta entitat on estan els amics de la **Colla La Traca**, inauguraren el seu nou local, al carrer Alcalde Tàrrega, 79-81. LA NAU és un espai cultural obert a totes i tots que té com a objectius la promoció de la cultura valenciana i del valencià, així com dels valors de la sostenibilitat, la igualtat de drets, la solidaritat, la participació ciutadana i la pau. Les activitats que hi tenen lloc són les plantejades pels socis i sòcies, com ara exposicions, presentacions, xerrades, projeccions de cinema i curtmètrages, teatre, degustacions de productes valencians, trobades gastronòmiques, excursions....

• **Andrea i Laia, reines de la Magdalena,** esperen impacients les seues galanies, on hi hauran moltes sorpreses. El passat 24 de gener **Josep Miquel Francés Camús, el Pregoner del 2008,** cantà al Pancho's a Laia el seu primer Pregó, no faltà en l'acte la coral amb el *ja no canta el capellà per què no li falta una, ja no canta el capellà, ...*

Amb la Col·laboració de:

ÍNDIX DEL 19 A 32 DE "PLAÇA MAJOR"

Any VII, número 19. Primavera de 2002

- **Sumari**
- **Editorial**
- **Notícies. Xafardecolles.** Notícies íntimes del món de les Colles. *Juanjo Trilles.*
- **Entrevista.** José Rovira Nive: nissaga de fester. *Joan Bta. Campos Cruaïnes.*
- **Dossier.** Les conclusions del III Congrés Magdalenenc. *Joan Bta. Campos Cruaïnes.*
- **Opinió.**
  - L'exposició sobre Josep Pont i Gol, primer bisbe de Sogorb-Castelló: Semblança de l'home fidel. *Avel·lí Flor Bonet.*
  - II Trobada dels Castellons. Castelló de la Plana. *Jordi Querol.*
- **Diputació de Castelló.** *Primera parte de la historia de la Germandat dels Cavallers de la Conquesta (sus primeros 25 años) de 1945 a 1975.* *Roberto Pérez de Heredia Valle.* Excma. Diputació Provincial de Castelló, 2001.
- **Informació.** 1981-2000, vint anys de dolçaina i tabal a Castelló. Redacció.
- **Nit de Sant Joan 2002.** II Trobada de Bèsties de Foc. *Rafael Pérez Sorli.*
- **Informació:**
  - Programació Nit de Sant Joan 2002.

Any VII, número 20. Tardor 2002

- **Sumari**
- **Editorial**
- **Al voltant dels noms de les colles.** Colla "Corbella". *Miquel Molina.*
- **Notícies. Xafardecolles.** Notícies íntimes del món de les Colles. *Juanjo Trilles.*
- **Diputació de Castelló.** *Rutas Circulares-Paraje Natural. Desert de les Palmes.* Isabel Mateo Font i Francisco Marco Moreno. Excma. Diputació Provincial de Castelló, 2002.
- **Costumari.** El romancer com a testimoniatge d'una cultura popular comuna als països de llengua catalana: (I) La "Cançó del Marinet". *Àlvar Monferrer i Monfort.*
- **Opinió.** Per places, carrers i carrerons: I Les voreres de Castelló. II Les desventures de l'alcalde Tàrrega. *Toni de Cuc.*
- **Història.** Albors d'un centenari de Lledó. *Manuel Carceller.*
- **Uns altres pobles.** Escenes del Nepal (I) Des del cim del món: la vall de Kàtmandu. Temples i un vol fascinant pel Himàlaies. *Joan Bta. Campos i Cruaïnes.*

Any VII, número 21. Hivern 2002

- **Sumari**
- **Editorial**
- **Notícies. Xafardecolles.** Notícies íntimes del món de les Colles. *Juanjo Trilles.*
- **Entrevista.** Vicent Tirado Roig, fill de Josep

- Pascual i Tirado. Retalls d'una memòria pairal. *Joan Bta. Campos i Cruaïnes.*
- **Diputació de Castelló.** *Penyagolosa.* Revista de la Excma. Diputació Provincial de Castelló, any 2002.
- **Notícies.** Lliurament del III Premi de Narrativa Breu. Xavier Mínguez i López guanya el "Josep Pascual Tirado". *Juanjo Trilles.*
- **Costumari.** Teatre nadalenc als col·legis. *Jaume Nos Ruiz.*
- **Costumari.** El romancer català i valencià(I) Dues versions valencianes del romanç la porquerola *Àlvar Monferrer i Monfort.*
- **Llibres. Narrativa.** *Vicent Usó. L'herència del vent del sud.* Premi Fiter i Rosell d'Andorra 2001. Columna. Barcelona, 2002. Cercant l'herència del temps. *Manel Garcia Grau.*
- **Informació:**
  - Acta del Jurat del III Premi de Narrativa Breu "Josep Pascual Tirado". *Juanjo Trilles.*
  - Informació de la Dolçaina i Tabal en la pàgina web, www.dol-i-tab.com. *Francesc Miquel Vicedo i Pérez.*
  - V Trobada veïnal de Dolçaina i Tabal, 5é Concurs per a intèrprets novells "Ciutat de Castelló".
  - Convocatòria de premis de l'Excm. Ajuntament de Castelló 2003: "Ciutat de Castelló" d'Humanitats; Poesia "Flor Natural"; Nacional de Teatre "Castelló a escena"; i Nacional de Pintura per a joves "Temps de Primavera".

Any VIII, número 22. Primavera 2003

- **Sumari**
- **Editorial**
- **Poesia.** A Alacant i les fogueres. *Lluís Alpera.*
- **Magdalena 2003.** Resson de festes. *Joanjo Trilles.*
- **Opinió:**
  - Desitge que la cultura i la tradició estiguen per damunt de tot. *Juanjo Trilles Font, Colla "El mitget".*
  - Acomiadament i benvinguda al president de la Federació Gestora de Gaiates de Castelló-. *Tico de Juan Martínez.*
- **Notícies.** L'Escola Municipal de Dolçaina i tabal.
- **Notícies. Xafardecolles.** Notícies íntimes del món de les Colles. *Juanjo Trilles.*
- **Història.** Obres a l'ermitori de Fadrell (segles XVIII i XIX). *Miguel Gómez Barberà.*
- **Paisatges possibles.** Un passeig d'escultures al Grau de Castelló. *Joan-Bta. Campos Cruaïnes.*
- **Uns altres pobles. Wanli Changcheng: la Gran Muralla.** Un passeig per les Tombes dels Ming. Contra el temps. Beijing (I). *Joan Bta. Campos i Cruaïnes.*
- **Uns altres menjars.** El ceviche peruà. *Joan Bta. Campos i Cruaïnes.*

ÍNDIX DEL 19 A 32 DE "PLAÇA MAJOR"

- Informació:

- IV Premi de Narrativa Breu "Josep Pascual i Tirado". *Joan Josep Trilles*.
- Campionat de futbol sala. *David i Jesús López López, Colla "Botifarra"*.
- Nit de Sant Joan 2003.

Any VIII, número 23. Tardor 2003

- Sumari

- Editorial

- **Poesia.** Quasi homenatge. *Miquel Martí i Pol (1993)*.
- **Notícies.** Vè. Aplec de la Federació Valenciana de dolçainers i tabaleters. Elx 2003. *Juanjo Trilles*.
- **Informació.** Acta del Jurat del IV Premi de Narrativa Breu "Josep Pascual Tirado". *Juanjo Trilles*.
- **Notícies:**
  - Àlvar Monferrer guanya el Bernat Capó, amb l'obra *Antologia del romancer valencià de tradició oral*. *Joan-Bta. Campos*.
  - *Contracontes*, de Pasqual Mas obté el VI Premi Josep Pascual i Tirado. *Joan-Bta. Campos*.
- **Opinió.** El futur de la festa a Castelló. *Lidón Barberà*.
- **Castelló en imatges.** *Arxiu J. Campos*.
- **Opinió.** La veritable mort és desertar. *Joan-Bta. Campos i Cruaïnes*
- **Poesia.** Un dia seré mort. Per a tots nosaltres. L'estimada Marta. L'espai de mi. *Miquel Martí i Pol*.
- **Uns altres menjars.** L'ànec de Beijing. *Joan-Bta. Campos Cruaïnes*.
- **Uns altres pobles.** Flocs d'Istanbul: la Ciutat. *Joan Bta. Campos i Cruaïnes*.

- Opinió

- Manifest dels Músics Valencians. *Coordinadora de músics i cantants en valencià*.
- Opinió. Magdalena 2004, un canvi pràctic. *Juanjo Trilles*.
- Una reedició necessària. *Joan-Bta. Campos Cruaïnes*.
- **Costumari.** Els nostres romanços de "Les transformacions". *Àlvar Monferrer i Monfort*.
- **Uns altres pobles.** L'Índia del sud: temples i flors (I). *Joan-Bta. Campos Cruaïnes*.
- **Informació:**
  - Actes Oficials de la Federació Colles de Castelló. Festes de la Magdalena 2004. Avanç de programació.

Any IX, número 25. Primavera 2004

- Sumari

- Editorial

- **Informació:** Classificació futbol sala. *Sari Mañá*.
- **Opinió.** Presentacions de Gaiates. *Sari Mañá*.
- **Gent de la festa.** Alex Navarro Canós. President Gaita 2 "Fadrell". Un president jove i "tabaleta". *Lidón Barberà*.
- **Informació:**
  - Curs de Dolçaina i Tabal 2004/2005.
  - Nota d'agraïment de la Federació Colles de Castelló al col·lectiu, *Cançons de Tramús, renovant la música de festa*.
- **Diputació de Castelló.** *Columbretes. Una mirada 100 anys després de Salvador*. Xavi del Señor. Servei de Publicacions. Diputació de Castelló. Castelló de la Plana, 2003.
- **Notícies:** VI Aplec de la federació Valenciana de dolçainers i tabaleters a Algemesí. *Juanjo Trilles*.
- **Notes de premsa:** VI Aplec de la Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters. *Agència Europa Press, 28 de maig 2004*.
- **Notícies.** Ja tenim colla de trabucaires. *Antoni Àguila Fillo, Colla "Xaloc"*.
- **Uns altres pobles.** Jema el Fna, cap al tard (assemblea dels morts). *Joan-Bta. Campos Cruaïnes*.
- **Notes de viatge.** Sant Jaume: el Camí, els caminants i la filla de Bush (I). *Joan-Bta. Campos*.
- **Notícies.** *Xafardecolles*. Notícies íntimes del món de les Colles. *Juanjo Trilles*.
- **Informació:** Nit de Sant Joan 2004:
  - Bases del concurs de Coques de Sant Joan.
  - Programació Nit de Sant Joan.
  - Recomanacions per al dia 23 de juny, Festa de la Nit de Sant Joan.

Any VIII, número 24. Hivern 2003

- Sumari

- Editorial

- **Poesia.** Cant de mi mateix (fragment). *Walt Whitman*.
- **Notícies.**
  - VI Trobada Veïnal de Dolçaina i Tabal, 6é Concurs per intèrprets novells "Ciutat de Castelló". *Juanjo Trilles*.
  - Adrià Nebot Sanahuja, president infantil de la Gaiata 10 "El Toll": un infant boig per la dolçaina. *Jordi Trilles*.
  - III Festa dels Pal·liers de la Basílica de la Mare de Déu del Lledó. *Juanjo Trilles*.
  - La Federació de Colles prepara la reedició de *Al Voltant dels Noms de les colles*. *Joan-Bta. Campos*.
  - Presentació de Xarànçaina. *www.dol-i-tab.com*
  - Cançons de tramús. Renovant la música de festa. Un projecte en marxa. *Juanjo Trilles*.

Any IX, número 26. Tardor 2004 Monogràfic a Vicent Marçà Duch

- Sumari

- Editorial. Homenatge.

- **Per què ens has desterrat la paraula.** *Joan-Bta. Campos*.
- **Trobaré a faltar el teu somriure.** *J. A. Sorribes*.

ÍNDIX DEL 19 A 32 DE "PLAÇA MAJOR"

- **Discreció.** Pep Castellano.
- **Diputació de Castelló.** *Arquitectura Barroca en Castellón.* Yolanda Gil Saura. Servei de Publicacions. Diputació de Castelló. Castelló de la Plana, 2004.
- **Vicent Marçà, un home del país.** Jordi Querol.
- **Pujar al cim per a seguir pujant.** Joan-Bta. Campos.
- **Els mots rescatats.** Vicent Usó.
- **Han dit:**
  - Antoni Gascó
  - Juan María Calles
  - Pasqual Mas
  - Manel Garcia Grau
  - Els teus amics
  - Juanjo Trilles i Font
  - Albert Garcia
  - Cursa. Pasqual Mas
- **Han segrestat l'entrenador.** Vicent Pallarès.
- **Obituari pel germà perdut.** Manel Garcia Grau.
- **Tico.** Pere Duch.
- **Quatre ratlles sobre Marçà i la seua obra.** Manel Alonso.
- **A Vicent, amb un assaig de somriure.** Daniel Andrés.
- **De Festa. Cançons de tramús.** Vicent Marçà.

Any X, número 28. Primavera 2005

- **Sumari**
- **Editorial.** Ara fa deu anys.
- **Informació.** Carta a Jesús López Guillén. *Juanjo Trilles Font.*
- **Entrevista.** Juanjo Trilles, coordinadors de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló. *Joan-Bta. Campos Cruaïnes.*
- **Opinió:**
  - Dolçainers i tabaleters a Castelló. *Joan Josep Trilles i Font.*
  - José María i Xamberga: del crit de la festa a la memòria d'un poble. *Joan-Bta. Campos Cruaïnes.*
- **Entrevista:** Paco Vicedo Pérez, president de la Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters. *Juanjo Trilles.*
- **Opinió:**
  - La vuitava de la dolçaina. *Joan Josep Trilles i Font.*
  - El treball en colla. *Antoni de la Asunción Andrés.*
- **Informació:**
  - Creació de l'especialitat de la dolçaina: Reial Decret 2194/2004, de 25 de novembre. *Juan Carlos R.*
  - Programa de la I Trobada d'Escoles de dolçaina i tabal a les comarques de Castelló.
  - Programació Nit de Sant Joan 2005.
  - Bases del concurs de Coques de Sant Joan.
  - Coca de Sant Joan amb xarrupet de xocolata. www.celiacsatalunya.org
  - Recomanacions de seguretat per al dia 23 de juny.

Any IX, número 27. Hivern 2004

- **Sumari**
- **Editorial.** A finals d'hivern.
- **Informació.** Classificació Copa Futbol Sala 2005. Colla "Botifarra".
- **In memoriam.** Ens ha deixat Paco Vicent "Quiquet de Castàlia". *Ximo Campos.*
- **Xafardecolles.** Notícies íntimes del món de les Colles. *Juanjo Trilles.*
- **Notícies.** V Homenatge de Castelló a la Dolçaina i el Tabal. Homenatge a Fernando del Rosario.
- **Opinió.** Per places, carrers i carrerons: III Borrull: Entre la il·lustració i la reacció. *Toni de Cuc.*
- **Història.** El Lledó de la revolució del segle XIX. *Manuel Carceller.*
- **Uns altres pobles.** Praga (I). Visegrad: la memòria del temps. *Joan-Bta. Campos Cruaïnes.*
- **Notes de viatge.** Viatge al final del rock: el concert. *Joan-Bta. Campos.*
- **Opinió.** Els intèrprets en valencià reivindiquen cantar en la llengua del país. Música, mestre! *M. Garcia Grau.*
- **Informació:**
  - Comunicat de la Federació Colles de Castelló. Torneig de Tennis Taula.
  - Acte de lliurament del 5é Premi de Narrativa Breu "Josep Pascual i Tirado". Guanyador, Vicent Pallarès amb l'obra: *Dèries i misèries.*

Any X, número 29. Tardor 2005

- **Sumari**
- **Editorial.** Tardor.
- **Poesia.** A les víctimes de la violència... *John Donne.*
- **Opinió:**
  - "Que veinte años no es nada" (Perdó, només en són deu). *Paco Magnieto.*
  - Ondara. VIIé Aplec de la Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters. *José Manuel Milián Meseguer.*
- **Notícies:**
  - VI Premi de Narrativa "Josep Pascual Tirado". Joan-Bta. Campos.
  - Començament del Curs 2005/06 de dolçaina i tabal. Joan-Bta. Campos.
  - Vint-i-cinc anys de la colla "Polseguera". Joan-Bta. Campos.
- **Xafardecolles.** Notícies íntimes del món de les Colles. *Juanjo Trilles.*
- **Entrevista.** Fabio Jiménez Carsi. Campaner oficial de Castelló. *Juanjo Trilles.*
- **Uns altres pobles.** Praga (II). Passejant la ciutat. *Joan-Bta. Campos i Cruaïnes.*

ÍNDIX DEL 19 A 32 DE "PLAÇA MAJOR"

- **Notes de viatge.** Principi de carta a Teresita (la llibreria Babalu Aye). *Joan-Bta. Campos Cruaïnes.*
- **Postals.**
  - Portes i portals (I)
  - Portes i portals (II)
- **Informació:**
  - Curs 2005/06 Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló.
  - Convocatòria Assemblea de Colles 29/09/05.
  - VI Premi de Narrativa Breu-2005 "Josep Pascual Tirado". Bases.

Any X, número 30. Hivern 2005

- **Sumari**
- **Editorial.** Deu anys, trenta números.
- **Informació.** Acta del Jurat del 6é Premi de Narrativa Breu "Josep Pascual Tirado". *Juanjo Trilles.*
- **Entrevista.** Vint-i-dues preguntes a l'escriptor Albert Garcia, guanyador del Premi Pascual i Tirado 2005. *Joan-Bta. Campos Cruaïnes.*
- **Opinió:**
  - Colla "Polseguera": 25 anys de festa. *Antoni Àguila Fillol.*
  - Dolçainers i Tabaleters: diversificació de la dolçaina. *Paco Magnieto i Martin.*
  - Deu anys de Plaça Major. Una proposta innovadora. *Joan-Bta. Campos Cruaïnes.*
- **Entrevista.** Manel Garcia Grau: compromís cívic i reflexió poètica. *Joan Miquel Navarro.*
- **Notícies.** VII Trobada Veïnal de Dolçaina i Tabal, 8é Concurs per intèrprets novells "Ciutat de Castelló". *Juanjo Trilles.*
- **Xafardecolles.** Notícies íntimes del món de les Colles. *Juanjo Trilles.*
- **Informació:**
  - II Torneig de Magdalena de Tennis de Taula 2006. *La redacció.*
  - Projecte de Vocabulari Coller. Diguen la vostra! *La redacció.*
  - Actes Oficials de la federació Colles de Castelló. Festes de la Magdalena 2006.
  - Convocatòria de premis de l'Excm. Ajuntament de Castelló "Ciutat de Castelló 2006": Ciències Experimentals i Tecnologia.; Poesia "Flor Natural"; Nacional de Teatre "Castelló a escena"; Literatura Infantil Il·lustrada *Tombatossals*; i Nacional de Pintura.

- leters de castelló. *Quique Pérez.*
- Taller de Ball de la Colla El Magre. *Colla el Magre.*
- Convocatòria d'Assemblea de la federació. *Jesús López López.*
- La Colla Pasparís celebra el tradicional Concurs de Guinyot. *Joan-Bta. Campos.*
- **Xafardecolles.** Notícies íntimes del món de les Colles. *Juanjo Trilles.*
- **Opinió.** Temps per al canvi. *Joan-Bta. Campos Cruaïnes.*
- **Etnografia.** Xirimita, dolçaina o chirimia, són el mateix. *Antoni Àguila Fillol.*
- **Opinió.** "Nous castellonencs" a les festes. *Jordi Querol.*
- **Vocavulari coller.** Açò de les Colles. La lletra "A". *Antoni Àguila Fillol.*
- **Obituari.** Joan Medin Valls Poveda marxà de ronda al cel en la Festa de la Rosa. *Chelo Pastor.*
- **Informació:**
  - Bases del concurs Coques de Sant Joan.
  - Coca de Sant Joan. Fundació Sardà Farriol.
  - Programació Nit de Sant Joan.
  - Recomanacions per el dia 23 de juny.

Any XI, número 32. Tardor 2006
Monogràfic a Manel Garcia i Grau

- **Sumari**
- **Manel.** *Josep porcar.*
- **Tot es possible.** *Vicent Usó.*
- **In memoriam d'una bona persona** (i un bon lletraferit). *Joan Pla.*
- **Cants espirituals de la nostra tradició.** *Manuel Carceller.*
- **Elements per a un record.** *Joan-Bta. Campos.*
- **El viatge de la vida de Manel Garcia Grau.** *Francesc Mezquita Broch.*
- **Una veu que viu allà on el vers habita.** *Manuel Pitarch.*
- **Viatge amb Manel.** *Joan Maria Camprodon i Calveras.*
- **Mar endins.** *Joan Torrent.*
- **Manel.** *Daniel Andrés.*
- **Abraçades compromeses.** *Pep Castellano.*
- **Un cor generós.** *Vicent Pallarès.*
- **L'home que cultivava poetes.** *Joan Andrés Sorribes.*
- **Correspondències.** *Juanjo Trilles. Manel.*
- **La memòria.** *Albert Garcia.*
- **Biobibliografia.** *Perfil d'un poeta.*

Any XI, número 31. Primavera 2006

- **Sumari**
- **Editorial.** Crisi? Quina crisi?
- **Informació.** IX Jornades de Cultura Popular "Jocs i joguines tradicionals". *Henri Bouché.*
- **Entrevista.** Parlem amb Vicent Farnós de los Santos. *Joan Josep Trilles i Font.*
- **Notícies:**
  - 25é aniversari de la Colla de Dolçainers i Taba-

MAGDALENA 2008

COLLA "LOS PORRONES"

La colla "los porrones" va nèixer l'any 1997 amb la unió de dos grups d'amics amb ganes de divertir-se i de col·laborar en les festes fundacionals de la seua ciutat.

Sabíeu que el nom de "Los Porrones" ve del plural d'una paraula castellana com es "porrón" la qual té diversos significats; un d'ells, "barral",

és un instrument per a beure vi i llimonada; i un altre naix de "porro" que es una barreja de cànnabis i tabac. Per aquesta raó el logotip porta al seu fons un barral i una fulla de cànnabis envoltat del nom de la colla i de la ciutat.

Aquí teniu una foto de la celebració del nostre 10é aniversari del 2007

COLLA "LA TRACA"

Com cada any, el Centre Cultural Valencià La Nau es convertirà, en arribar Magdalena, en la Colla La Traca. I, també com cada any, a estes altures ja estem enllestint les activitats

per a la setmana de festes. Hi haurà les varietés alternatives, dinars, sopars, dia de les paelles... Totes les propostes d'activitats que hi vulgueu fer-nos arribar, seran ben rebudes. Això sí, afanyeu-vos, que enguany Magdalena cau més prompte que mai! I no oblideu que La Traca enguany estarà ubicada al carrer Alcalde Tàrrega 79.

PROGRAMACIÓ. Tots els dies: sopar de pà i porta

- **Dissabte 23 de febrer:** Gran inauguració de La Traca.
- **Diumenge 24:** A mitjanit, varietés alternatives, amb LA WESTINGHOUSE i PEPA WELLS. En acabant, musiqueta dels DJ's de La Traca.
- **Dilluns 25:** Dinar de germanor, preparat pels cuiners de La Traca. Per la vesprada PILOTA VALENCIANA, a partir de les 16:00 h al trinquet de Castelló i a les 19:00 h al carrer del Papa Luna.
- **Dimarts 26:** 19:00 h I Campionat de Pilota Valenciana al trinquet de Castelló.
- **Dimecres 27:** Dia de les paelles a La Traca. 19:00 h I

- Campionat de Pilota Valenciana al trinquet de Castelló.
- **Dijous 28:** 19:00 h final del I Campionat de Pilota Valenciana al trinquet de Castelló. 21:00 h sopar de coques.
- **Divendres 29:** 22:30 h, VIII edició del BLOC JOVE, amb grups de música en valencià, organitzat pel Bloc Jove. Al carrer de Sant Fèlix.
- **Dissabte 1 de març:** Sopar de cloenda, amb una "torrà" de xulles de La Traca
- **Diumenge 2 de març:** Tot Castelló al Magdalena Vítol... I fins l'any que ve...

COLLA "LA PANOLLA"

Des de 1994 participant en el Pregó

Per José María Moreno

Des del nostre ingrés en la Federació de Colles, la COLLA LA PANOLLA sempre ha pretès mantenir-se fidel a les nostres arrels. És per aquesta raó que la setmana de festes de la Magdalena, no l'entendem tan sols com un període de gaudi, descans i alegria, sinó també com un sentiment profund respecte allò que la festa del nostre poble representa i significa. Per això, es el nostre propòsit reomplir de contingut els bons moments i poder-los compartir amb tothom, prova d'açò són els diferents homenatges que hem anat portant a terme els darrers anys, uns homenatges dirigits a la marjaleria i al món de l'agricultura, perquè Castelló més enllà de si era bo o roí, ha estat durant molts segles un poble fonamentalment rural, de llauradors i llauradores. Des de la llunyania, assumint tot el que això implica, acceptem de bon grat considerar-nos hereus i hereves d'aquells temps on sovint i injustament, el fet de treballar i "menjar" de la terra no era digne de ser admirat.

Per això cada any hem presentat una alqueria, un racó del nostre terme, sempre arrelat a les nostres tradicions pairals més fidels. Aquestes han estat des d'aleshores les nostres carrosses.

- ANY 1994 LA MARJALERIA.- Construïrem una alqueria que representava a la marjaleria en general, mostrant tot tipus de fruites, verdures i hortalisses com eren: tomaques, taronges, enciams, raves, carabasses, carxofes, faves, alls, cebes, cols...
- ANY 1995 L'ALQUERIA DE JUANITO COL.- Amb el seu permís férem una rèplica de l'alqueria de Juan Navarro, Juanito Col. Repartírem tota mena de productes del camp.
- ANY 1996 L'ALQUERIA DE "EL PERRICO".- Una alqueria molt antiga ' que encara perdura actualment transformada en restaurant, és l'alqueria de "El Perrico". Utilitzàrem unes fotos per fer-nos una idea de com era abans.

MAGDALENA 2008

• ANY 1997 CULTIU DE L'ARRÒS.- Al Setembre les eres de "El Perrico", Bausà, Quintana o Ribes, entre altres, prenien una tonalitat groguenca com la tardor. En aquella zona de fangs i d'anguiles, de granotes i samarucs. L'arròs es va segar durant molts anys i moltes collites van facilitar el manteniment de les famílies llauradores; el cultiu de l'arròs era dur i participava molta gent. Després de segar-se de les mates, les garbes eren "sorracades" i així poder separar l'espiga de la mata. Posteriorment es traslladaven en barca de l'aiguamoll als carros per portar-les a les trilladores, on l'espiga era trillada i s'estenia arreu de l'era per assecar-se al sol

• ANY 1998 EL CULTIU DEL PANÍS.- A l'escalfor de la llar, les panolles eren desgranades els dies de malt oratge i s'originaven uns bons moments per a establir tertúlies i jocs entre la jovenalla. El panís solia plantar-se a la vora de les séquies, damunt del "xarcullat" aquest, el formaven les brosses i el fang que restaven després de netejar una séquia. A banda de la seua finalitat alimentaria, la utilitat que es feia del panís era també material. Així del fullatge de les panolles es produïen màrfegues de pellerofa que s'empraven de coixí per als carreters i les barrusques eren aprofitades per encendre el foc de la llar.

• ANY 1999 EL CULTIU DEL CACAU.- Un dels punys de referència en la partida de la Brunella era l'alqueria de Juanito de Col. El cacau bàsicament era de consum familiar les cacaueres eren arrancades de les "entranyes" de la terra, i sobre la rectitud dels cavallons, es deixaven secar al sol.

• ANY 2000 EL CULTIU DE LA TARONGA.- Li toca ara el torn a la fruita que en els nostres temps els llauradors més han plantat en el terme de Castelló. En el moment que deixem la ciutat, tot el que hi ha plantat són tarongers.

• ANY 2001 EL CULTIU DELS RAVES.- Qui no s'ha menjat una amanida amb raves, una hortalissa de temporada, molt apreciada i fàcil de cultivar ?

• ANY 2002 EL CULTIU DE L'ARRÒS.- Després de passats

uns anys pensarem que seria convenient mostrar una altra vegada l'arròs, però en aquesta ocasió exposant les ferramentes i útils que s'utilitzaven per a la sega, mostrar-ho en garbes, com està quan es sega.

• ANY 2003 EL CULTIU DE L'HIVERN LA COL FLOR.- Es va decidir que fora la col flor que és una hortalissa que s'ha cultivat amb prou assiduitat en les nostres marjals

• ANY 2004 EL CULTIU DE LES VERDURES.- Els enciams, les bledes, els cards, les carxofes, són hortalisses que es cultiven molt sovint. Tothom que té un tros de terra per a poder plantar-ne, es cultiva per menjar a casa.

• ANY 2005 EL CULTIU DE LES MANDARINES.- Pensant en les dificultats que els nostres llauradors tenien per a vendre les mandarines i amb la col·laboració de la Cooperativa C.A.S.I 3 decidírem que es mereixien el nostre suport.

• ANY 2006 EL CULTIU DELS MONIATOS I CARABASSES.- Pensarem que mereixien ser representades unes hortalisses que d'antany van ser el sostén de moltes famílies llauradores i fins i tot quan la fam era molta, estem parlant de les carabasses i els moniatos. No fa massa temps encara anaven les dones amb llandes de carabassa i de moniatos a portar-los als forns del barri per torrar-los.

• ANY 2007 PARTIDA DE LA BRUNELLA.- Decidírem mostrar una partida del terme de Castelló. La Brunella fou la primera doncs teníem una afecció particular, es trobava l'alqueria del nostre company Juanito de Col, una de les partides més antigues, ens assessoràrem amb un gran marjalero com és Toni Porcar.

• ANY 2008 ALQUERIA DEL BROSSERO.- Aquesta alqueria es troba a l'horta de Castelló, a la partida de Censal, més concretament per a poder-la localitzar diríem que està entre el camí de Fadrell, el camí vell de Ribesalbes, el Caminàs, i l'antiga trajectòria de la séquia Major. Aquesta alqueria data de temps ancestrals.

PER QUÈ ES VA CREAR LA COMISSIÓ DE VEHICLES ENGALANATS?

Degut al increment de Vehicles Engalanats que circulen durant les Festes de la Magdalena, la Junta de la Federació de Colles va creure convenient constituir una Comissió per a confeccionar una norma interna que reglamente als mateixos, amb l'únic propòsit de que els Vehicles participants en les Festes Fundacionals de la nostra ciutat, siguen engalanats amb elements simbòlics fent referència a les nostres tradicions i cultura.

En data 14 de juny de 2007, l'Assemblea de la Federació de Colles va aprovar el Reglament de Funcionament Intern de la Comissió, sent aquesta composta per les següents persones: Antonio Rodríguez (Colla Maneguetes), Juan Carlos Suárez (Colla La PTK), Jacinto Domínguez (Colla Benirabe), Alberto Gallén (Colla El Masclat), Tomàs Alegre (Colla El Magre), Manuel Marco (Colla Cagarròs), Alejandro López (Colla Arròs Caldos), Ramón Merce (Colla La PTK), Eva Edo (Colla Xupla Xarcos), Iván Vicente (Colla Ves i Busca), José Salazar (Colla Vora Séquia) i Tico de Juan Martínez (Colla Els Boticaris).

Comissió Vehicles Engalanats Federació Colles de Castelló

Després d'algunes reunions, es va confeccionar el Reglament de Vehicles Engalanats el qual va ser aprovat en l'Assemblea del dia 21 de setembre de 2007, que es troba penjat en la pàgina web de la Federació, perquè pugueu consultar-lo.

Des d'aquesta Comissió, volem informar-vos que anem a seguir treballant per a tots vosaltres, per que amb els vehicles engalanats contribuïu en realçar i donar esplendor a les nostres festes, jugant un paper fonamental en tot el que envolta a la mateixa.

Amb la Col·laboració de:

CAIXA RURAL CASTELLÓ

MAGDALENA 2008

IV TORNEIG MAGDALENA TENNIS TAULA 2008

- Fins el 8 de Febrer.
- Cau de la colla Cagarros o telèfon 670 340 998.

PARTIDES

- Les prèvies es jugaran el dia 10 de Febrer al pavelló Ciutat de Castelló pel matí.
- La final es jugarà el dissabte dia 16 de febrer al Pavelló de Rafalafena.

TROFEUS

- Els trofeus seran lliurats durant les festes de la Magdalena, en el Sopar de Colles, el dilluns 25 de febrer.
- Hi hauran tres trofeus pels guanyadors.
- Tots els participants rebran medalles per la seua participació.

REGLES DE JOC

- Es jugarà segons les regles de la Reial Federació Espanyola de Tennis Taula.
- Depenent dels participants, les partides es jugaran per grups o individualment.
- Les partides seran al millor de 5 jocs i cada joc serà al millor de 11 punts. Tots els participants deuran portar les seues paletes.

ORGANITZADORS.

COLLA CAGARROS - JUNTA DE FESTES
FEDERACIÓ DE COLLES - CLUB TENNIS TAULA CASTELLÓ
PATRONAT MUNICIPAL D'ESPORTS

INSCRIPCIONS

- Podran participar totes les persones relacionades amb el món de la festa (colles, gaiates, festes de carrer, ...).
- La inscripció serà de 5 euros per participant.

XIX CAMPIONAT MUNDIAL DE BOLI Del 9 de febrer al 2 de març

FINAL: Andana Passeig de Ribalta.
2 de març a les 10 hores

ORGANITZA:

- CONLLOGA MATAPOLL I FEDERACIÓ
- COLLES DE CASTELLÓ

PREMIS:

- 1r Trofeu:** PROMOCIONES MAGALIBEL
- 2n Trofeu:** JUNTA DE FESTES DE CASTELLÓ
- 3r Trofeu:** PATRONAT MUNICIPAL D'ESPORTS
- 4t Trofeu:** FEDERACIÓ COLLES DE CASTELLÓ
- Trofeus:** CONLLOGA MATAPOLL

DIES DE JOC: Del 9 de febrer al 2 de març.

SORTEIG D'ELIMINATÒRIES: S'efectuarà després del tancament de les inscripcions en el Saló d'Actes del Centre Municipal de Cultura

INSCRIPCIONS fins al 8 de febrer 20:00 h. en:
CENTRE MUNICIPAL DE LA CULTURA
(Oficina Junta de Festes) i al Tel. 615 088 018
(Pepe Sales)

* L'organització del campionat es reserva el dret de modificar el programa si es considerés oportú.

ACTES OFICIALS FEDERACIÓ COLLES DE CASTELLÓ Festes de la Magdalena 2008:

- **Divendres 22 de febrer**, a partir de les 22:00 h MUNTATGE DE CADAFALS als carrers Sant Roc i Sanahuja.
- **Dissabte 23 de febrer**, participació de les nostres colles i l'Escola de Dolçaina i Tabal de Castelló al PREGÓ.
- **Diumenge 24 de febrer**, farem LA ROMERIA DE LES CANYES i LA TORNÀ.
- **Diumenge 24 de febrer (nit)**, tots a animar a la Desfilada de Gaiates als Cadafals.
- **Dilluns 25 de febrer**, els nostres carros engalanats desfilaran pels carrers de Castelló i l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal obrirà el PREGÓ INFANTIL.
- **Dilluns 25 de febrer**, a partir de les 16:00 h PUJADA AL FADRÍ, organitzà la Colla "Pixaví".
- **Dilluns 25 de febrer, a les 21:00 h** en la Pèrgola SOPAR DE COLLES. Lliurament dels trofeus del Tennis Taula i del Futbol Sala.
- **Dimarts 26 de febrer**, la Colla del Rei Barbut organitza el CONCURS DE PAELLES INTER-COLLES.
- **Dimecres 27 de febrer**, a les 20:00 h a la plaça Major, primer -a partir de les 19:00 h- cercavila des de Maria Agustina, VIII HOMENATGE DE LA DOLÇAINA I EL TABAL A CASTELLÓ, enguany rebrà l'homenatge Vicent Castillo Nebot.
- **Dimecres 27 de febrer**, a la plaça Major a les 23:00 h, VI MOSTRA DE MÚSICA TRADICIONAL, concert a càrrec del grup AUCA.
- **Divendres 29 de febrer**, pel matí, I Visita del vehicles engalanats de la Federació Colles de Castelló als Sectors Gaiaters.
- **Dissabte 1 de març**, a partir de les 16:00 h des de la plaça Major, OFRENA A LA MARE DE DÉU DEL LLEDÓ.
- **Diumenge 2 de març**, a partir de les 10:00 h al Parc de Ribalta final del XIX CAMPIONAT MUNDIAL DE BOLI, organitzat per la Conlloga Matapoll.
- **Diumenge 2 de març**, participació al MAGDALENA VÍTOL.

Nota: Per qualsevol qüestió no dubteu en cridar-nos o consulteu la nostra pàgina web <http://federaciodecolles.com>

Ofrena a la Mare de Déu del Lledó

Muntatge de cadafals

Dolçainers i tabaleters al Pregó.

Tots a per canyes

La Tornà. Entrant a Lledó.

Pregó Infantil. Vehicles Engalanats

Sopar de Colles

Concurs de paelles del Rei Barbut

Homenatge de Castelló a la dolçaina i al tabal. Colla El Soroll

XVIII Campionat Mundial de Boli

Magdalena Vitol

Concert de música tradicional. Els Sonadors de la Guaita

Magdalena 2007

CENTENARI DEL NAIXEMENT DE LLUÍS SALES BOLI 1908-2008

PROGRAMACIÓ

DIMECRES 13 DE FEBRER

12:00 h. Biografia de Lluís Sales Boli (1908-1981)
Presentació a càrrec d'Antoni Gascó Sidro
Cronista Oficial de la Ciutat i autor del llibre
Saló de Plens Ajuntament de Castelló.

13:30 h. Placa commemorativa al carrer de Sant
RocFaçana del C. P. "Bisbe Climent".

19:30 h. Inauguració *Exposició Centenari del naixement
de Lluís Sales Boli, 1908-2008.* (Oberta del 13
de febrer a l'1 de març) Llotja del Cànem,
Seu de la Ciutat, UJI.
Vi d'honor

DILLUNS 18 DE FEBRER

19:30 h. Conferència a càrrec de Vicent Ptarch i
Almela, *El món excursionista i les Normes*

Patroninen

*del 32 al Castelló de Sales Boli, Llotja del
Cànem, Seu de la Ciutat, UJI*

DIMECRES 20 DE FEBRER

19:30 h. Conferència a càrrec d'Enrique Segarra i
Segarra Lluís Sales Boli i el Pregó. Llotja
del Cànem, Seu de la Ciutat, UJI

DIJOUS 21 DE FEBRER

19:00 h. Concert extraordinari **Banda Municipal de
Castelló.** Dirigida per Francesc Signes i
Castelló. Concert *homenatge a Sales Boli*
Plaça Major

Organitza:

FEDERACIÓ COLLES DE CASTELLÓ
Informació telèfon 656 342752

Col·labora

EXCM. AJUNTAMENT DE CASTELLÓ DE LA PLANA
Regidoria de Cultura